

Một số giải pháp về công tác tập huấn bồi dưỡng chuyên môn nhằm giúp giáo viên Trung học cơ sở vượt qua thách thức khi thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Đặng Thị Thu Huệ^{*1}, Phạm Thị Bích Đào²,
Nguyễn Thị Chi³, Thạch Thị Lan Anh⁴,
Hà Văn Quỳnh⁵, Kiều Thu Linh⁶,
Nguyễn Thị Kiều Oanh⁷

* Tác giả liên hệ

¹ Email: huedtt@vnies.edu.vn

² Email: daoptb@vnies.edu.vn

³ Email: chint@vnies.edu.vn

⁴ Email: anhttl@vnies.edu.vn

⁵ Email: quynhvh@vnies.edu.vn

⁶ Email: linhkt@vnies.edu.vn

⁷ Email: oanhntk@vnies.edu.vn

Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
52 Liễu Giai, Ba Đình, Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: Giáo viên luôn được xem là nhân tố quan trọng nhất trong quá trình thực hiện chương trình giáo dục. Những điểm mới trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 đòi hỏi giáo viên phải được trang bị kiến thức, kỹ năng, phương pháp và kinh nghiệm trong tổ chức hoạt động dạy học. Trong quá trình thực hiện các nhiệm vụ của mình, giáo viên chịu tác động, ảnh hưởng từ nhiều đối tượng và các thành tố liên quan đến các hoạt động giáo dục, do đó có thể gặp nhiều thách thức, đặc biệt trong bối cảnh thực hiện đổi mới chương trình. Bài viết trình bày một số giải pháp về công tác tập huấn bồi dưỡng chuyên môn giúp giáo viên Việt Nam vượt qua thách thức, thực hiện triển khai thành công Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

TỪ KHÓA: Giáo viên, chương trình, thách thức, bồi dưỡng giáo viên, tập huấn giáo viên.

→ Nhận bài 03/8/2023 → Nhận bài đã chỉnh sửa 13/9/2023 → Duyệt đăng 15/11/2023.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12311108>

1. Đặt vấn đề

Giáo viên là nhân tố quyết định chất lượng giáo dục và là vấn đề then chốt của mọi sự cải cách, đổi mới giáo dục. Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 với định hướng và yêu cầu chuyển từ trang bị nội dung kiến thức sang phát triển phẩm chất, năng lực người học bằng việc dạy học tích hợp và lồng ghép, dạy học phân hóa, trải nghiệm... đã bắt đầu thực hiện từ năm học 2020-2021. Những thay đổi về chương trình cần thiết phải có những thay đổi về nhiệm vụ của giáo viên và năng lực của đội ngũ giáo viên phổ thông đang đứng trước những thách thức mới để thực hiện triển khai thành công Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Những điểm mới trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 đòi hỏi giáo viên phải được trang bị kiến thức, kỹ năng, phương pháp và kinh nghiệm trong tổ chức hoạt động dạy học. Với tính chất tích hợp ở cấp học dưới và phân hoá ở cấp học trên nhằm phát triển phẩm chất và năng lực người học, giáo viên cần phải có năng lực chuyên môn, năng lực nghiệp vụ phù hợp mới đáp ứng mục tiêu giáo dục mới. Đặc biệt, đối với giáo viên trung học cơ sở có thách thức không nhỏ đối với việc dạy môn tích hợp - giáo viên vốn chỉ được đào tạo môn học riêng lẻ và quen với việc dạy một môn. Thay đổi cách đánh giá

học sinh là mục tiêu quan trọng của đổi mới giáo dục nhằm hướng tới đánh giá năng lực học sinh nhưng đồng thời cũng là một thách thức không nhỏ đối với đội ngũ giáo viên. Việc thực hiện chủ trương một chương trình, nhiều bộ sách giáo khoa khiến giáo viên bên cạnh các thuận lợi sẽ gặp không ít thách thức trong lựa chọn và sử dụng. Để chuẩn bị cho triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã tổ chức nhiều khóa tập huấn để bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên. Mặc dù đã có nhiều đổi mới, từ nội dung tới cách thức tổ chức và đã góp phần nâng cao năng lực cho đội ngũ giáo viên nhưng các khóa tập huấn vẫn còn bộc lộ nhiều hạn chế, bất cập. Do đó, nghiên cứu đề xuất một số giải pháp về công tác tập huấn bồi dưỡng chuyên môn giúp giáo viên trung học cơ sở vượt qua các thách thức để triển khai thành công Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 là cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng năng lực và những thách thức đối với giáo viên trung học cơ sở khi triển khai thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Việc ban hành Chương trình Giáo dục phổ thông (2018) với nhiều điểm mới tạo thêm thách thức đối với giáo viên. Một số nhà nghiên cứu trong nước đã

chỉ ra thực trạng năng lực của đội ngũ giáo viên cũng như những thách thức mà người giáo viên phải vượt qua để hoàn thành tốt nhiệm vụ của mình khi triển khai Chương trình mới như: Phạm Văn Lực (2016) [1]; Nguyễn Thanh Bình (2016) [2]; Nguyễn Danh Nam (2017) [3];... “Nhìn chung, năng lực của đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lí cơ sở giáo dục đã đáp ứng được yêu cầu của chương trình hiện hành. Tuy nhiên, một số năng lực theo yêu cầu đổi mới còn hạn chế như: Ngoại ngữ và tin học; quản trị trường học; dạy học tích hợp; phát triển chương trình; tư vấn - hướng nghiệp” [3]. Một số nhà nghiên cứu băn khoăn với chất lượng đội ngũ giáo viên khi triển khai thực hiện Chương trình mới, đặc biệt là việc xuất hiện các môn học mới tích hợp, các môn học tự chọn trong Chương trình như: Lê Thị Mai Hương (2018) [4]; Phan Khuyên (2019) [5]; Nguyễn Thị Kiều Oanh và nhóm nghiên cứu Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam (2019) [6];... Một số khó khăn, thách thức đối với giáo viên khi thực hiện chương trình mới đã được các nhà nghiên cứu nói trên chỉ ra là: 1/ Phải thích ứng với nhiều điểm mới của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018; Những hạn chế, bất cập về đội ngũ giáo viên, cơ sở vật chất, kinh phí đào tạo trong ngành giáo dục; Dạy học nội dung giáo dục địa phương; Công tác xã hội hóa giáo dục; 2/ Xu thế hội nhập; Nhận thức của các lực lượng xã hội về vai trò của giáo dục; Hệ lụy của sự tiến bộ xã hội.

Trong kết quả nghiên cứu về thực trạng những thách thức và vấn đề đặt ra đối với giáo viên trung học cơ sở khi thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, Đặng Thị Thu Huệ cùng các cộng sự (2022) đã chỉ ra rằng, nhìn chung, giáo viên trung học cơ sở đều gặp một số thách thức khi thực hiện các hoạt động liên quan đến việc sử dụng sách giáo khoa, đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá khi triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Dạy học tích hợp, liên môn, dạy học phân hóa là những hoạt động mà giáo viên gặp thách thức lớn nhất để đảm bảo triển khai hiệu quả chương trình. Bên cạnh đó, những yêu cầu mới về dạy học nội dung giáo dục địa phương; xây dựng kế hoạch dạy học môn học; thiết kế bài dạy theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực người học; tổ chức hoạt động dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực người học; thiết kế các hoạt động đánh giá thường xuyên theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực người học; thiết kế bài kiểm tra định kì; thu thập minh chứng đánh giá; sử dụng kết quả đánh giá để điều chỉnh việc dạy cũng tạo ra những thách thức không nhỏ đối với giáo viên trung học cơ sở. Một số kết quả phân tích sâu cũng cho thấy có những điểm khác biệt theo độ tuổi, môn học, yếu tố vùng miền liên quan đến những thách thức đối với giáo viên. Những thách thức đối với giáo viên khi triển khai Chương trình Giáo dục phổ

thông 2018 có sự tác động từ nhiều phía: Nhận thức của giáo viên về chương trình chưa tốt; công tác tập huấn bồi dưỡng chưa đáp ứng nhu cầu thực tiễn triển khai và chưa phù hợp với các đối tượng khác nhau dẫn đến hiệu quả chưa được như mong muốn; định mức giờ dạy, lương và phụ cấp chưa thỏa đáng nên tạo áp lực về điều kiện sống, giáo viên chưa thể tâm huyết đầu tư thời gian công sức cho việc đổi mới hoạt động dạy của mình; cơ sở vật chất, thiết bị dạy học, nguồn học liệu mở chưa đảm bảo để hỗ trợ hiệu quả cho giáo viên tổ chức các hoạt động dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh như mong muốn [7].

2.2. Thực trạng về vấn đề bồi dưỡng, tập huấn nhằm hỗ trợ giáo viên vượt qua các thách thức

Để chuẩn bị ứng phó với những thách thức mà người giáo viên trung học cơ sở có thể gặp phải khi triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, một số nghiên cứu của Phạm Văn Lực (2016) [1], Nguyễn Danh Nam (2017) [3], Hoàng Thị Kim Huệ (2017) [8], Phạm Thị Kim Anh (2018) [9], Lê Đức Giang, Kiều Phương Chi (2018) [10],... đã chỉ ra các biện pháp cần phải thực hiện, trong đó nhấn mạnh đến biện pháp đào tạo, bồi dưỡng cho đội ngũ giáo viên và sinh viên các trường sư phạm. Phan Khuyên (2019) đã đề xuất một số giải pháp khắc phục, trong đó giải pháp đầu tiên là về công tác bồi dưỡng, tập huấn [5]. Tuy nhiên, việc bồi dưỡng giáo viên phổ thông trong những năm qua tuy đã có nhiều đổi mới, từ nội dung tới cách thức tổ chức và đã góp phần nâng cao năng lực cho đội ngũ giáo viên nhưng vẫn chưa đem lại những hiệu quả thiết thực. Nguyên nhân cơ bản là khi thiết kế và tổ chức các chương trình bồi dưỡng chưa đánh giá và xác định được nhu cầu cần bồi dưỡng của giáo viên, chưa hiểu rõ giáo viên đang thiếu gì, cần bồi dưỡng nội dung gì và bồi dưỡng thế nào [9]. Chương trình bồi dưỡng chưa giúp được nhiều cho giáo viên trong việc chuẩn bị dạy học theo định hướng của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, chưa chú trọng bồi dưỡng năng lực thực hành, thí nghiệm cho giáo viên Vật lí, Hóa học và Sinh học [10]. Công tác bồi dưỡng, tập huấn chưa đáp ứng nhu cầu thực tiễn triển khai và chưa phù hợp với các đối tượng tập huấn dẫn đến hiệu quả chưa được như mong muốn [7]. Kết quả khảo sát trong nghiên cứu của Đặng Thị Thu Huệ và các cộng sự (2022) cho thấy, giáo viên có mong muốn được tập huấn, bồi dưỡng về: Quan điểm xây dựng, mục tiêu, yêu cầu cần đạt về phẩm chất, năng lực của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018; Xây dựng kế hoạch giáo dục môn học; Hình thức, phương pháp, kĩ thuật dạy học phát triển phẩm chất, năng lực học sinh; Kiểm tra, đánh giá học sinh theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực; Dạy học tích hợp, liên môn; Dạy học phân hóa; Tư vấn, hướng nghiệp; Quản trị lớp học; Sử

dụng công nghệ thông tin trong dạy học; Sử dụng thiết bị dạy học; Tăng cường năng lực thí nghiệm, thực hành; Dạy học trực tuyến, đồng thời thể hiện mong muốn đa dạng hóa các hình thức tập huấn, được cung cấp tài liệu tập huấn (bản cứng và bản mềm) với những nội dung thiết thực, dễ vận dụng, có những minh họa, ví dụ cụ thể [7].

2.3. Đề xuất giải pháp về công tác tập huấn, bồi dưỡng cho giáo viên trung học cơ sở

Trên cơ sở mục tiêu, nội dung, định hướng về phương pháp dạy học, kiểm tra đánh giá, yêu cầu về cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018; thách thức và những vấn đề giáo viên trung học cơ sở đang gặp phải khi thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 và nguyên nhân của các thách thức đó; thực trạng vấn đề tập huấn, bồi dưỡng giúp giáo viên vượt qua thách thức đến từ yêu cầu của việc thực hiện chương trình mới, nhóm nghiên cứu đề xuất một số nội dung cần bồi dưỡng cho giáo viên trung học cơ sở và cách thức triển khai tập huấn, bồi dưỡng.

2.3.1. Đề xuất một số nội dung cần bồi dưỡng đối với giáo viên trung học cơ sở

a. Nội dung cần bồi dưỡng liên quan đến chương trình, sách giáo khoa

Một trong các thách thức đối với giáo viên là việc chuyển từ việc thực hiện triển khai chương trình nội dung (Chương trình Giáo dục phổ thông năm 2006) sang chương trình phát triển năng lực. Bên cạnh đó, quan điểm xây dựng một chương trình với nhiều bộ sách giáo khoa cũng là một thách thức đối với đa số giáo viên. Nhóm nghiên cứu đề xuất một số nội dung cụ thể cần tập huấn, bồi dưỡng liên quan đến Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình Giáo dục phổ thông môn học, cụ thể là:

Nội dung 1: Những điểm kế thừa của Chương trình Giáo dục phổ thông 2006 và điểm mới/ phát triển của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 trong Chương trình Giáo dục phổ thông các môn học/hoạt động giáo dục qua từng cấp, lớp. Nội dung này, Chương trình ETEP đã tổ chức tập huấn cho giáo viên cốt cán và cán bộ quản lý nhưng chưa được vận dụng trên ngữ liệu từ các bộ sách giáo khoa của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Do đó, hằng năm, tùy điều kiện cụ thể của mỗi cơ sở giáo dục/Sở Giáo dục và Đào tạo cần tích hợp vào trong các buổi bồi dưỡng sử dụng sách giáo khoa môn học/hoạt động giáo dục ở các khối lớp nhằm giúp giáo viên rõ hơn và có điều kiện nhìn nhận, đối chiếu, so sánh về yêu cầu cần đạt phẩm chất, năng lực trong từng môn học ở mỗi khối lớp theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

Nội dung 2: Logic nội dung, cấu trúc chương trình

và định hướng thực hiện đối với môn học tích hợp. Nội dung này đặc biệt hữu ích cho giáo viên đảm nhiệm nhiệm vụ chưa phù hợp với chuyên ngành được đào tạo. Đây là một trong những thách thức lớn nhất đối với giáo viên được đào tạo đơn môn/hai môn nhưng lại đảm nhiệm dạy môn tích hợp Khoa học Tự nhiên, Lịch sử và Địa lí ở cấp Trung học cơ sở.

Nội dung 3: Khai thác và lựa chọn học liệu, thiết bị dạy học từ các tài liệu tham khảo là các bộ sách giáo khoa đã được Bộ Giáo dục và Đào tạo thẩm định và các nhà xuất bản phát hành, với mục đích hướng dẫn giáo viên cách lựa chọn và sử dụng sách giáo khoa, tài liệu giáo dục và các nguồn tài nguyên khác phù hợp với nội dung giảng dạy và nhu cầu của học sinh. Tùy theo điều kiện cụ thể của địa phương mà nội dung này sẽ được tập huấn cho đối tượng là giáo viên cốt cán hoặc triển khai đại trà đến tất cả giáo viên.

b. Nội dung cần bồi dưỡng liên quan đến phương pháp dạy học

Nội dung 1: Kỹ năng giảng dạy hiệu quả, chi tiết cần được tập trung vào một số vấn đề chính sau: 1/ Giới thiệu và thực hành vận dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học và giáo dục để tổ chức dạy học và giáo dục theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực cho học sinh (chú ý đến dạy học tích hợp, dạy học phân hóa; tổ chức hoạt động dạy học, giáo dục hòa nhập cho học sinh khuyết tật; phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực,...); 2/ Giới thiệu và thực hành các thiết bị dạy học (hiện ít được quan tâm); Giới thiệu và thực hành quản lý lớp học hiệu quả để giúp giáo viên biết cách tạo ra một môi trường học tập tích cực, tôn trọng và thân thiện, khuyến khích học sinh tham gia các hoạt động học tập sáng tạo, độc lập và phát triển kỹ năng sống.

Nội dung 2: Đổi mới phương pháp dạy học đáp ứng yêu cầu của công nghiệp 4.0/ dạy học cá nhân hóa nhằm khai thác được ưu điểm của dạy học trực tuyến kết hợp trực tiếp ở mức độ phù hợp với đối tượng học sinh, đảm bảo tính vùng miền và điều kiện về cơ sở vật chất, hạ tầng công nghệ; nguồn nhân lực,... Nội dung này sẽ phù hợp hơn để tập huấn cho giáo viên thuộc các vùng miền có điều kiện về cơ sở vật chất, sau đó số hóa tài liệu và gửi đến các giáo viên ở các khu vực khó khăn hơn để giúp các giáo viên có điều kiện và nhu cầu phát triển chuyên môn tự học và tự bồi dưỡng.

c. Nội dung cần bồi dưỡng liên quan đến kiểm tra, đánh giá

Để đáp ứng được yêu cầu về kiểm tra - đánh giá kết quả học tập của học sinh theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực cũng như đáp ứng được nhu cầu, nguyện vọng của giáo viên, nhóm nghiên cứu đề xuất một số nội dung bồi dưỡng cần tập huấn, bồi dưỡng cho giáo viên, cụ thể là:

Nội dung 1: Xác định biểu hiện, xây dựng bộ tiêu chí

và các mức độ đánh giá một/một số năng lực chung hoặc năng lực đặc thù môn học để giáo viên có kiến thức nền tảng về đánh giá năng lực học sinh, nhất là năng lực đặc thù môn học/hoạt động giáo dục phải trực tiếp thực hiện, qua đó, hình thành khả năng thực hiện đánh giá kết quả học tập của học sinh theo định hướng đánh giá đa chiều, tích hợp các phương pháp đánh giá định lượng và đánh giá định tính.

Nội dung 2: Thiết kế bộ công cụ đánh giá quá trình trong dạy học môn học/hoạt động giáo dục (phiếu đánh giá theo tiêu chí, hồ sơ học tập, rubric, bảng kiểm, ...).

Nội dung 3: Thiết kế bộ công cụ đánh giá định kì của môn 9 (ma trận, bảng đặc tả, đề kiểm tra (onăng lực, offline) và các công cụ đánh giá theo ma trận, bảng đặc tả đã thiết kế). Đây là nội dung mới đặt ra trong dạy học phát triển năng lực cho học sinh nên vẫn là thách thức của đại bộ phận giáo viên trong triển khai chương trình.

d. Một số nội dung bồi dưỡng khác

Bên cạnh các nội dung cần tập huấn, bồi dưỡng liên quan đến chương trình, sách giáo khoa, phương pháp dạy học, kiểm tra - đánh giá, để giúp giáo viên vượt qua các thách thức khi thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 với những yêu cầu mới của bối cảnh giáo dục, cần chú ý các nội dung bồi dưỡng sau cho giáo viên:

Nội dung 1: Nâng cao năng lực công nghệ thông tin đáp ứng yêu cầu triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Một số nội dung cụ thể cần tập huấn, bồi dưỡng liên quan đến công nghệ thông tin đó là: Giới thiệu và thực hành các ứng dụng, phần mềm công nghệ trong dạy học; Sử dụng công nghệ thông tin trong việc tìm kiếm học liệu, thiết bị dạy học, số hóa học liệu, thiết kế học liệu điện tử, xây dựng nguồn học liệu, hỗ trợ kiểm tra - đánh giá. Nội dung liên quan đến công nghệ

thông tin sẽ phù hợp để tập huấn cho giáo viên thuộc các vùng miền có điều kiện về cơ sở vật chất hơn, sau đó số hóa tài liệu và gửi đến các giáo viên ở các vùng khó khăn hơn để giáo viên nào có điều kiện và nhu cầu phát triển chuyên môn tự học và bồi dưỡng. Đây là nội dung phù hợp tập huấn cho giáo viên có độ tuổi từ 30-50 tuổi, do với giáo viên trẻ họ có đủ điều kiện và năng lực số để tự học và tự bồi dưỡng.

Nội dung 2: Nâng cao kỹ năng đánh giá và định hướng nghề nghiệp cho học sinh đáp ứng yêu cầu của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 ngay ở cấp Trung học cơ sở.

2.3.2. Đề xuất cách thức triển khai tập huấn bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học cơ sở

Một trong những lợi thế của giáo viên phổ thông là kỹ năng về công nghệ thông tin được đào tạo cơ bản - nhất là sau hai năm phải thực hiện dạy học trực tuyến do ảnh hưởng của đại dịch COVID-19. Vì vậy, việc áp dụng tập huấn, bồi dưỡng theo hình thức trực tuyến và trực tuyến kết hợp trực tiếp hứa hẹn nhiều thuận lợi và hiệu quả tốt. Tùy tình hình thực tiễn về cơ sở vật chất, năng lực của giáo viên tham gia tập huấn và nội dung tập huấn mà có thể lựa chọn hình thức tập huấn với mức độ công nghệ cao, công nghệ trung bình và công nghệ thấp cho phù hợp. Nhóm nghiên cứu đề xuất một số hình thức tập huấn kèm theo đó là thời gian, giảng viên/báo cáo viên và tài liệu tập huấn theo hướng đáp ứng được nhu cầu, điều kiện về cơ sở vật chất, năng lực giáo viên, cụ thể như sau (xem Bảng 1).

Tuy nhiên, để tập huấn trực tuyến, đúng nghĩa và hiệu quả thì vẫn cần đến LMS trong việc hỗ trợ quá trình tập huấn và quản lý của báo cáo viên/đơn vị quản lý cũng như quá trình học của giáo viên. Dưới đây là một số gợi ý về nền tảng tập huấn trực tuyến (xem Bảng 2).

Bảng 1: Các hình thức và mức độ tập huấn

Mức độ đáp ứng về công nghệ	Hình thức tập huấn/ bồi dưỡng	Hoạt động của người bồi dưỡng (báo cáo viên) và người được bồi dưỡng (giáo viên)	Thời gian và thời điểm tập huấn cho 01 nội dung/module	Ghi chú
Công nghệ cao: LMS đồng bộ, chất lượng cao, đầy đủ; mỗi giáo viên đều có máy tính, điện thoại và Internet đảm bảo).	Tập huấn trực tuyến chủ đạo (trực tuyến không đồng bộ).	Giáo viên: Hoàn toàn tự học; LMS đồng bộ. Thực hiện bài kiểm tra trên LMS, tự học theo lộ trình cá nhân hóa theo không gian và thời gian thích hợp. - Báo cáo viên theo dõi lộ trình, hỗ trợ, tư vấn, giải đáp khi cần thiết. Tương tác, trao đổi với giáo viên dưới sự hỗ trợ của LMS.	02-03 tuần; vào bất kì thời điểm nào của năm học (không nên tổ chức vào thời điểm tổ chức cho học sinh ôn thi cuối kì).	Phù hợp tập huấn cho tất cả các nội dung đề xuất.
	Tập huấn linh hoạt (trực tuyến không đồng bộ).	- Giáo viên học trên LMS kết hợp với sự hướng dẫn thông qua hệ thống tương tác tự động (video tài liệu tương tác, có hệ thống phản hồi thông tin tự động, ...); tự học theo lộ trình cá nhân hóa theo không gian và thời gian thích hợp. - Báo cáo viên theo dõi, hướng dẫn, tương tác trực tuyến (tại một số thời điểm nhất định để trao đổi, thảo luận và giải đáp thông tin).	02-03 tuần (trong đó có 01-02 buổi tập huấn mà báo cáo viên tổ chức trao đổi, thảo luận trực tuyến cho những giáo viên nào có nhu cầu trao đổi - buổi tối hoặc cuối tuần vào bất kì thời điểm nào của năm học - tránh thời gian ôn thi cuối kì).	Phù hợp tập huấn cho tất cả các nội dung đề xuất.

Mức độ đáp ứng về công nghệ	Hình thức tập huấn/ bồi dưỡng	Hoạt động của người bồi dưỡng (báo cáo viên) và người được bồi dưỡng (giáo viên)	Thời gian và thời điểm tập huấn cho 01 nội dung/ module	Ghi chú
Công nghệ trung bình: LMS đáp ứng một phần, giáo viên được trang bị Internet và các thiết bị điện tử.	Tập huấn kết hợp (trực tuyến không đồng bộ và trực tuyến đồng bộ).	Giáo viên tự học trên LMS, lộ trình cá nhân hóa - theo không gian và thời gian thích hợp. - Một số buổi báo cáo viên tập huấn trực tuyến đồng bộ. - Báo cáo viên theo dõi, hướng dẫn, tương tác trực tuyến và trực tiếp.	02-03 tuần/nội dung tập huấn (trong đó có 01-02 buổi tập huấn trực tuyến đồng bộ - buổi tối hoặc cuối tuần vào các thời điểm cuối học kì hoặc cuối năm học; hoặc kì hè).	Phù hợp tập huấn cho tất cả các nội dung đề xuất. Đặc biệt phù hợp với tập huấn nâng cao năng lực công nghệ thông tin.
	Tập huấn kết hợp tự chọn (trực tuyến không đồng bộ và trực tuyến đồng bộ).	Giáo viên tự học trên LMS theo các nội dung tự chọn theo nhu cầu cá nhân, lộ trình cá nhân hóa theo không gian và thời gian thích hợp; đăng kí nội dung cần được tập huấn trực tuyến đồng bộ. - Một số buổi báo cáo viên tập huấn trực tuyến đồng bộ (theo nội dung giáo viên đăng kí). Báo cáo viên theo dõi, hướng dẫn, tương tác trực tuyến và trực tiếp.	Thời gian tự học linh hoạt vào thời điểm thích hợp. 01-02 buổi tập huấn trực tuyến đồng bộ vào thời điểm cuối học kì hoặc cuối năm học - buổi tối hoặc cuối tuần; hoặc kì hè.	Phù hợp tập huấn cho tất cả các nội dung đề xuất. Đặc biệt phù hợp với tập huấn nâng cao năng lực công nghệ thông tin.
	Tập huấn kết hợp (trực tuyến và trực tiếp) theo mô hình lớp học đảo ngược.	Giáo viên tự học trực tuyến trên LMS trước khi đến lớp tập huấn. Báo cáo viên: Giao nhiệm vụ cho nhóm/cá nhân giáo viên chuẩn bị trước khi tham gia lớp tập huấn trực tiếp; Tổ chức tập huấn trực tiếp, giáo viên thảo luận, giải đáp thắc mắc, thực hành, làm việc cá nhân, nhóm, ...	01-02 tuần/cho giáo viên học trực tuyến. 02 buổi tập huấn trực tiếp vào thời điểm cuối học kì hoặc cuối năm học - buổi tối hoặc cuối tuần; hoặc kì hè.	Đặc biệt phù hợp với tập huấn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra-đánh giá. Giáo viên thiết kế kế hoạch dạy học trực tuyến gửi báo cáo viên góp ý hoàn thiện và tập huấn trực tiếp để tổ chức dạy học các kế hoạch dạy học đã thiết kế.
Công nghệ thấp: Tận dụng những ứng dụng, phần mềm công nghệ thông tin có sẵn; LMS riêng lẻ, có sẵn; Internet và các thiết bị điện tử trang bị ở mức độ nhất định ứng dụng công nghệ thông tin.	Tập huấn trực tiếp chủ đạo.	Báo cáo viên tạo nhóm giáo viên tập huấn thông qua nền tảng trực tuyến và mạng xã hội để gửi tài liệu và giao nhiệm vụ chuẩn bị trước khi tham gia tập huấn trực tiếp; Sử dụng LMS đáp ứng nhu cầu và năng lực đặc biệt của một vài nhóm giáo viên; Tập huấn trực tiếp chủ đạo.	01 tuần tự nghiên cứu tài liệu; 02-03 buổi tập huấn trực tiếp vào thời điểm cuối học kì hoặc cuối năm học, vào cuối tuần hoặc kì hè.	Đặc biệt phù hợp với tập huấn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra-đánh giá. Giáo viên thiết kế kế hoạch dạy học trực tuyến gửi báo cáo viên góp ý hoàn thiện và tập huấn trực tiếp để tổ chức dạy học các kế hoạch dạy học đã thiết kế.
	Tập huấn truyền thống có ứng dụng công nghệ thông tin.	Báo cáo viên - giáo viên tập huấn trực tiếp. - Tích hợp sử dụng LMS hoặc một số phần mềm để dạy học.	03-04 buổi tập huấn trực tiếp vào thời điểm cuối học kì hoặc cuối năm học - vào cuối tuần, hoặc kì hè.	

Lưu ý: Công tác tập huấn cho giáo viên đáp ứng yêu cầu của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 cần lưu ý: 1/ Thiết kế khóa tập huấn đầy đủ, phù hợp với nhu cầu của giáo viên: Nội dung và cách thức thiết kế tập huấn phải đa dạng, đồng bộ, chẳng hạn: Hoạt động trải nghiệm, môn Giáo dục thể chất, Nghệ thuật,... cần tập huấn trực tiếp; vùng sâu/xa/hải đảo đi lại khó khăn thì tập huấn trực tiếp dài ngày vào hè, trong năm học có

thể tập huấn trực tuyến; 2/ Giảng viên tập huấn: Với các tập huấn giáo viên cốt cán cấp Bộ, giảng viên/báo cáo viên phải là cán bộ của Bộ Giáo dục và Đào tạo, giảng viên các trường đại học sư phạm và cần là những người tham gia tập huấn trực tuyến, được quay video để làm tư liệu cho các tập huấn ở cấp cơ sở; Với các tập huấn ở cấp Sở, Phòng Giáo dục và Đào tạo, báo cáo viên có thể là các giáo viên cốt cán (đồng thời là trợ giảng cho

Bảng 2: Nền tảng tập huấn trực tuyến

Nền tảng	Ví dụ	Đặc điểm	Hình thức tập huấn	Ưu điểm	Nhược điểm
Hệ thống quản lí học tập (LMS)	Moodle (nguồn mở) Canvas (độc quyền)	Hệ thống quản trị nội dung; Thành phần hành chính (báo cáo); Thành phần dữ liệu (phân tích học tập); Thành phần tương tác (email, SMS, diễn đàn thảo luận); Thành phần đánh giá bài kiểm tra, bài tập); Thành phần hướng dẫn.	Đồng bộ Không đồng bộ	Tập trung: Tổ chức tập huấn trực tuyến tại cùng một nơi; Ảo hóa lớp học và trường học; Bảo mật: Hệ thống khép kín được bảo mật mạnh mẽ.	Cần có chi phí để xây dựng và duy trì LMS; với các công cụ miễn phí cũng cần kinh phí nâng cấp, cập nhật, bảo trì,...
Khóa tập huấn trực tuyến đại chúng mở (MOOC)	EdX Coursera Udacity	Có tất cả các đặc điểm của các khóa học trực tuyến, nhưng với số lượng rất lớn và mở (tức là bất cứ ai cũng có thể đăng kí); không có báo cáo viên và những buổi học trực tuyến; việc học qua MOOCs là tự sắp xếp.	Không đồng bộ	Tốn ít chi phí hoặc không tốn chi phí; Cho phép học tự chọn; Người học đăng kí các khóa tập huấn từ các đơn vị uy tín.	Hình thức học qua video nên tốn nhiều dữ liệu.
Hệ thống họp trực tuyến qua Web	Zoom (thương mại) Big Blue Button (nguồn mở)	Hỗ trợ các tập huấn trong cùng một thời gian thực giữa những người ở các địa điểm khác nhau; các cuộc tập huấn được ghi lại và xem lại sau (qua Internet); hỗ trợ tích hợp các công cụ khác hoặc của bên thứ ba để giúp việc tập huấn mang tính tương tác hơn (Ví dụ: jamboards, phần mềm bỏ phiếu).	Đồng bộ	Mô phỏng một lớp tập huấn trực tiếp và hỗ trợ đưa ra những hướng dẫn kịp thời; hỗ trợ những sự chỉ dẫn mang tính tương tác.	Rất tốn dung lượng. Gây mệt mỏi khi online và tham gia những cuộc tập huấn trực tuyến.
Lớp tập huấn trực tuyến	MS Team Google Classrooms	Google Drive kết hợp với Google Apps dành cho người tham gia tập huấn hoàn thành bài tập và nộp cho báo cáo viên để được chấm điểm.	Đồng bộ Không đồng bộ	Miễn phí khi có một tài khoản Google; có cấu trúc thư mục để sắp xếp lớp tập huấn và tài liệu tập huấn; nhiều ứng dụng và tiện ích mở rộng giúp việc tập huấn trở nên đồng bộ và có sự hợp tác hơn.	Các khả năng hạn chế đến từ bản thân nền tảng, thường được tích hợp với các công cụ khác; các vấn đề về quyền riêng tư.

các tập huấn trực tuyến cấp Bộ - tham gia vào quá trình quay các video minh họa, thực hành,...; hỗ trợ, giải đáp cho giáo viên cùng với đội ngũ giảng viên/báo cáo viên cấp Bộ); 3/ Sử dụng phương pháp tập huấn tích cực và thực hành, chẳng hạn, tập huấn phương pháp dạy học thì cần có thảo luận, thực hành, dự giờ,...), đối với môn Khoa học tự nhiên, cần tập huấn trực tiếp với nội dung tập huấn về thí nghiệm, thực hành; đối với giáo viên trẻ, độ tuổi dưới 35 có thể tăng cường tập huấn, thảo luận trực tuyến; 4/ Tập trung vào việc áp dụng kiến thức trong thực tiễn giảng dạy; 5/ Cung cấp các tài liệu và tài nguyên hữu ích; 6/ Đánh giá hiệu quả của khóa tập huấn.

3. Kết luận

Trên cơ sở một số nghiên cứu lí luận và thực tiễn, nhóm nghiên cứu cho rằng, công tác tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học cơ sở thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 vẫn cần được đặc biệt quan tâm. Những đề xuất về nội dung tập huấn, bồi dưỡng cho giáo viên trung học cơ sở

được dựa trên kết quả khảo sát về nhu cầu của giáo viên, thực trạng những thách thức mà giáo viên vẫn đang gặp phải khi thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 của từng nhóm đối tượng giáo viên. Cách thức tập huấn bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên cũng phải xem xét đến ưu thế của hình thức tập huấn kết hợp giữa trực tiếp và trực tiếp để đảm bảo tính khả thi, hiệu quả, phù hợp với điều kiện cụ thể về nội dung tập huấn cũng như các điều kiện đảm bảo khác. Bên cạnh việc bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên thông qua hình thức tập huấn, cần đặc biệt quan tâm và tiếp tục thực hiện thông qua hình thức sinh hoạt chuyên môn và hỗ trợ cá nhân. Sinh hoạt chuyên môn có thể được thực hiện theo một số hình thức: Sinh hoạt chuyên môn thông thường; sinh hoạt chuyên môn theo nghiên cứu bài học; tọa đàm;... Mỗi hình thức này được thực hiện theo cấp phòng, cụm trường và trường (theo lĩnh vực chuyên môn). Việc hỗ trợ cá nhân cần được thực hiện phù hợp với từng giáo viên và tập trung vào việc giải quyết những vấn đề và khó khăn, thách thức cụ thể đối với từng giáo viên. Một

số hình thức hỗ trợ cá nhân giúp giáo viên phát triển chuyên môn là: Hướng dẫn từ chuyên gia; tư vấn trực tiếp; cung cấp các khóa đào tạo; cung cấp các hướng dẫn và đào tạo thực tế; hỗ trợ giáo viên thực hiện dự án nghiên cứu.

Lời cảm ơn: Bài viết là một sản phẩm trong đề tài Khoa học và Công nghệ cấp Bộ “Nghiên cứu những thách thức và vấn đề đặt ra đối với giáo viên khi thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018”, Mã số: B2022-VKG-05.

Tài liệu tham khảo

- [1] Phạm Văn Lực, (2016), *Một số giải pháp góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác đào tạo, bồi dưỡng phát triển năng lực sư phạm cho giáo viên phổ thông ở Tây Bắc*, Kì yếu hội thảo khoa học “Trường sư phạm trong phát triển năng lực nghề nghiệp cho giáo viên phổ thông đáp ứng Chương trình giáo dục mới”, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, tr.229.
- [2] Nguyễn Thanh Bình, (2016), *Bồi dưỡng năng lực cho giáo viên chủ nhiệm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông*, Báo cáo Hội thảo quốc tế - Viện Nghiên cứu Sư phạm - Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội, tr.517-518.
- [3] Nguyễn Danh Nam, (2017), *Khảo sát đánh giá nhu cầu bồi dưỡng giáo viên và cán bộ quản lý các cấp ở khu vực được phân công trong Chương trình ETEP - Khảo sát sâu tại Thái Nguyên*, Đề tài Nghiên cứu Khoa học và Công nghệ cấp cơ sở (Chương trình ETEP), Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên.
- [4] Lê Thị Mai Hương, (16/11/2018), *Về vấn đề áp lực lao động nghề nghiệp của cán bộ quản lý và giáo viên Trường Phổ thông Thực nghiệm Viện Khoa học Giáo dục khi thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông mới*, Kì yếu Hội thảo khoa học, Liên hiệp các hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam, Viện Nghiên cứu hợp tác phát triển giáo dục.
- [5] Phan Khuyên, (11/6/2019), *Những khó khăn, thách thức đối với đội ngũ giáo viên trung học phổ thông hiện nay khi triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông mới và giải pháp khắc phục*, <http://congdoangvn.org.vn/index.aspx?def=556&ID=4140&CatelID=550>.
- [6] Nguyễn Thị Kiều Oanh và nhóm nghiên cứu (2019), *Áp lực lao động nghề nghiệp của giáo viên phổ thông*, Nhiệm vụ thường xuyên theo chức năng, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
- [7] Đặng Thị Thu Huệ và cộng sự, (2022), *Những thách thức và vấn đề đặt ra đối với giáo viên trung học cơ sở khi thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018*, Kì yếu Hội thảo thường niên Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
- [8] Hoàng Thị Kim Huệ, (2017), *Xây dựng bộ công cụ, đề xuất phương án khảo sát đánh giá năng lực và nhu cầu bồi dưỡng của giáo viên phổ thông theo chuẩn nghề nghiệp*, Mã số HD12, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội (Chương trình ETEP).
- [9] Phạm Thị Kim Anh, (9/2018), *Yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông và những vấn đề đặt ra đối với công tác bồi dưỡng đội ngũ giáo viên trung học phổ thông hiện nay*, Tạp chí Dạy và Học ngày nay, tr.30-33.
- [10] Lê Đức Giang - Kiều Phương Chi, (2018), *Nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng giáo viên trung học phổ thông đáp ứng đổi mới giáo dục phổ thông*, <http://etep.moet.gov.vn/tintuc/chitiet?Id=540>.

SEVERAL STRATEGIES FOR PROFESSIONAL TRAINING AIMED AT ASSISTING MIDDLE SCHOOL TEACHERS IN OVERCOMING CHALLENGES WHILE IMPLEMENTING THE 2018 GENERAL EDUCATION CURRICULUM

Dang Thi Thu Hue*¹, Pham Thi Bich Dao²,
Nguyen Thi Chi³, Thach Thi Lan Anh⁴,
Ha Van Quynh⁵, Kieu Thu Linh⁶,
Nguyen Thi Kieu Oanh⁷

* Corresponding author

¹ Email: huedtt@vnies.edu.vn

² Email: daoptb@vnies.edu.vn

³ Email: chint@vnies.edu.vn

⁴ Email: anhttl@vnies.edu.vn

⁵ Email: quynhvh@vnies.edu.vn

⁶ Email: linhkt@vnies.edu.vn

⁷ Email: oanhntk@vnies.edu.vn

The Vietnam National Institute of Educational Sciences
52 Lieu Giai street, Ba Dinh district, Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: Teachers play the most crucial role in the successful implementation of educational curriculum. New points in the 2018 General Education Curriculum require teachers to be equipped knowledge, skills, methods, and experience in organizing teaching activities. In the process of performing their duties, because of being influenced by many subjects and elements related to educational activities, teachers often encounter various challenges, especially during the implementation of the new education curriculum. This article presents professional training solutions to support Vietnamese teachers in overcoming obstacles and effectively implementing the 2018 General Education Curriculum.

KEYWORDS: Teachers, curriculum, challenges, teacher professional training, teacher training.